

רישום כיהודי על פי פסק דין של בית הדין הרבני

חוק מרשם האוכלוסין (תיקון – רישום על פי פסק דין), התשע"א–2011, שהגישו חברי הכנסת דוד אזולאי, איתן כבל, פאינה קירשנבאום וזבולון אורלב, קובע כי משרד הפנים יהיה חייב לרשום אדם כיהודי, אם יהדותו הוכרה על ידי בית דין רבני.

לפני חקיקת החוק, נדחו בקשותיהם של אלפי עולים להירשם כיהודים אצל פקיד הרישום במשרד הפנים, לאחר שעברו תהליך של בירור יהדות לצורך נישואין בבית דין רבני. במסגרת דיון בעתירה בבג"צ (ע"מ 7490/09), נטען על ידי משרד הפנים כי פסק דינו של בית הדין הרבני שהכיר ביהדותו של אדם לעניין נישואין אינו מהווה "תעודה ציבורית" או ראיה להיותו יהודי, משום שבית הדין לא הוסמך בחוק לדון בכך. התיק אמנם הסתיים בהסכמה לרישום, אך לא בהכרעה שיפוטית ולא בשינוי המדיניות המוצהרת.

רבני צהר יזמו את הצעת החוק בשיתוף חברי הכנסת ופעלו לחקיקתו מן הסיבות הבאות:

1. כוונת המחוקק בחוק הקיים

סביר להניח שגם הלשון "ב"ד מוסמך" שבחוק הקיים מתכוונת להסמיך את בית הדין הרבני.

2. העול הנורא שנגרם לאדם שאינו נרשם כיהודי

רישומו של אדם כאינו יהודי בחוץ לארץ נגרם לעתים רבות מתוך לחץ או מתוך פחד מפני השלטונות האנטישמיים באירופה. לא יעלה על הדעת שאחרי שנתברר בבית הדין הרבני שמדובר ביהודי, שמדינת ישראל תתנכר לו בבואו לחזור לשורשיו. במקרים רבים, אי הרישום כיהודי במשרד הפנים מהווה התנכרות של ממש. כך למשל כשמדובר באישה, שצאצאיה יסבלו לדורות כשיבקשו להינשא בישראל, ויאלצו להוכיח את יהדותם מנקודת מוצא נחותה, משום שאינם רשומים כיהודים. נוסף על זה, להיעדר הרישום כיהודי יש השלכות חברתיות ואחרות לעניין קבורה.

3. הפגיעה במעמד מוסדות רשמיים של המדינה

המצב הקיים פוגע בכבודה של מדינת ישראל. אסור שבעיני משרד הפנים של המדינה מסמך שניתן על ידי בתי הדין הרבניים של מדינת ישראל נחשב פחות בר סמכא ממסמך שניתן על ידי גוף קהילתי כלשהו בחוץ לארץ

4. אי פגיעה במעמדן של רשויות אחרות

תיקון זה אינו פוגע במעמדם של משרד הפנים או של בית המשפט או של כל מוסד אחר לצורך הכרה ביהדותו של האדם, אלא יש כאן כלי נוסף הבא להקל על מצוקתם של המבקשים להירשם כיהודים במרשם האוכלוסין.